Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta (HE 210/2020)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kilpailulakia. Siihen tehtäisiin jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset.

Esitettävät muutokset kohdistuvat muun muassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuulemisia, tietopyyntöjä ja tarkastusvaltuuksia, kilpailunrajoituksen toteamista ja lopetettavaksi määräämistä, kilpailunrajoituksen perusteella määrättäviä korjaustoimenpiteitä, kilpailulain nojalla määrättäviä seuraamusmaksuja ja asetettavia uhkasakkoja sekä seuraamusmaksuista vapauttamista ja seuraamusmaksun alentamista koskeviin säännöksiin. Myös yhteenliittymien seuraamusmaksun määrän arviointi muuttuisi esityksen johdosta ja yhteenliittymän jäsenet voisivat tiettyjen edellytysten täyttyessä olla velvollisia maksamaan yhteenliittymälle määrättyä seuraamusmaksua, jos yhteenliittymä ei pystyisi sitä maksamaan.

1. Suomen Yrittäjien lausunto

Esityksen tavoitteet toimivan kilpailun ja tasapuolisten kilpailuedellytysten tehokkaammaksi varmistamiseksi ovat kannatettavia. Kiristyvät sanktiouhat aiheuttavat kuitenkin aina käyttäytymisvaikutuksia sekä epätietoisuutta taloudellisissa toimijoissa, erityisesti pienempien yritysten keskuudessa.

Esityksellä täytäntöönpantava direktiivi edellyttää jäsenvaltioiden asettavan yhteenliittymän jäseniä vastuuseen yhteenliittymän kilpailunrajoituksesta määrättävästä seuraamusmaksusta tilanteessa, jossa seuraamusmaksua ei saada perittyä yhteenliittymältä. On selvää, että yhteenliittymän jäsenten toissijainen maksuvelvollisuus tulee merkittävästi vaikeuttamaan toimialayhdistysten toimintaa. Esityksellä laajennettaisiin myös seuraamusmaksun laskentapohjaa yhteenliittymän oman liikevaihdon lisäksi yhteenliittymän jäsenten liikevaihtoon. On todennäköistä, että yhteenliittymälle, kuten toimialajärjestölle, sen jäsenten liikevaihdon perusteella määritettävä

seuraamusmaksu muodostuu hyvin nopeasti kohtuuttomaksi useampien toimialajärjestöjen kokoon ja maksukykyyn verrattuna.

Yhteenliittymän jäsenen yhdistymisvapautta kaventavaa on, mikäli yhdistykseen kuulumisesta on seurauksena taloudellinen uhka. Yhdistymisvapauden turvaamiseksi on tärkeää, että esitykseen on sisällytetty mahdollisuus jättää perimättä yhteenliittymälle määrätty seuraamusmaksu sen jäseniltä. Maksamatta olevan seuraamusmaksun periminen miltä tahansa yhteenliittymän jäseneltä, joka on toiminut rikkomuksen kohteena olevilla markkinoilla, tulee olla viimesijainen keino, jonka käyttäminen edellyttää perusteellista harkintaa. Painotamme, että kynnys seuraamusmaksun perimiseen tulisi portaittaisessa perimismenettelystä olla merkittävästi korkeampi, kun perimistä harkitaan suunnattavaksi yhteenliittymän jäseniin. **Kilpailu- ja kuluttajaviraston perimättä jättämistä koskeva tapauskohtainen harkintavalta tulisi korostua erityisesti viimesijaisena maksuvelvollisena olevan yhteenliittymän jäsenen kohdalla.**

Ehdotuksen mukaiset kiristykset yhteenliittymän seuraamusmaksuihin ja niiden perintään johtavat yritysten välisen, kuluttajia hyödyttävän, toimialayhteistyön vähenemiseen sekä taloudellisen toimeliaisuuden toteutumatta jäämiseen. Suomen Yrittäjät on huolissaan esityksen myötä heikentyvästä elinkeinonharjoittajien ja niiden yhteenliittymien oikeusturvasta. Haittoja voidaan ehkäistä ottamalla käyttöön kilpailuviranomaisen tehokas neuvonta yrityksille, jota tarvitaan vastapainoksi kiristyvälle sanktiouhalle ja sen synnyttämälle epätietoisuudelle.

Poikkeuslupamenettelyn poistuttua vuoden 2004 jälkeen yrityksillä on velvollisuus varmistua itsenäisesti siitä, että niiden toiminta on kilpailuoikeuden perusteella sallittua. Poikkeuslupamenettelyn kumoamisen jälkeen kilpailuviranomaisen neuvonta on osoittanut hyvin yleisluonteisiksi ja on käytännössä tarkoittanut epävirallisia tapaamisia viraston edustajien kanssa. Kilpailuneuvonta onkin nykyisin pääosin vain maksullisen asiantuntija-avun varassa. Pienilläkin yrityksillä ja näiden toimialaorganisaatioilla pitäisi olla mahdollisuus saada suoraan viranomaiselta selkeää ja riittävän yksityiskohtaista neuvontaa lainsäädännön asettamista velvoitteista.

Tehokkaan kilpailuviranomaisen tarjoaman neuvonnan myötä toimialayhdistykseen kuuluminen ei muodostuisi yrityksille kohtuuttomaksi ennakoimattomaksi taloudelliseksi riskiksi ja sen avulla myös pystyttäisiin ennaltaehkäisemään kilpailurikkomuksia. Tehokas ja taloudellinen ennakollinen viranomaisneuvonta edesauttaa markkinoita hyödyttävän yritysyhteistyön ja innovaatioiden syntymistä. **Pienten yritysten ja toimialaorganisaatioiden toimintaedellytysten jatkumiseksi esitämme, että ankaroituvan**

sanktiouhan vastapainoksi on valmisteltava tehokas ja veloitukseton kilpailuneuvonta yrityksille.

Esityksen perusteella seuraamusmaksu voitaisiin jatkossa määrätä myös menettelyä koskevien säännösten rikkomisesta. Menettelyä koskevien säännösten rikkominen voisi käytännössä tarkoittaa kilpailuviranomaisen asettaman sinetin rikkomista tai puutteellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamista kilpailuviranomaiselle. Emme tue menettelyä koskevien säännösten rikkomiseen esitettyä taloudellista seuraantoa koskevaa säännöstä, jonka mukaan menettelytaparikkomusta koskeva seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, jolle rikkomukseen osallistunut elinkeinotoiminta on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Myöskään direktiivi ei käsityksemme mukaan tätä edellytä. Pidämme kohtuuttomana tilannetta, jossa seuraamusmaksu voisi täysin ennakoimattomasti tulla sellaisen tahon maksettavaksi, joka ei itse ole syyllistynyt menettelyä koskevien säännösten rikkomiseen vaan ainoastaan ostanut liiketoiminnan. **Katsomme, ettei menettelyä koskevien säännösten rikkomisesta määrättäviin seuraamusmaksuihin tulisi liittää taloudellista seuraantoa koskevaa säännöstä.**

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija